

УДК 338.001.36:65.016.8

DOI: 10.31891/2307-5740-2019-276-6-114-125

МИНЧИНСЬКА І. В.

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь

ДИНАМІКА ТА СТРУКТУРА ПОКАЗНИКІВ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ: АНАЛІТИЧНО-СТАТИСТИЧНИЙ ОГЛЯД

Проблема банкрутства підприємств в Україні залишається актуальною протягом всіх років незалежності – від моменту прийняття Закону України "Про банкрутство" в травні 1992 р. і до сьогодні, оскільки не дивлячись на позитивну динаміку кількості порушених справ про банкрутство, їх рівень залишається високим, а ефективність процедур банкрутства в цілому низькою. Питанням аналізу стану показників неплатоспроможності та банкрутства підприємств в Україні присвячено праці багатьох вітчизняних вчених, проте вони стосувалися або дослідження окремих аспектів та показників банкрутства суб'єктів господарювання, або аналіз проводився за окремі часові проміжки. Кількість порушених проваджень у справах про банкрутство залежить від кількості зареєстрованих суб'єктів та кількості збиткових підприємств. Не зважаючи на позитивну динаміку показників кількості зареєстрованих суб'єктів господарювання, за винятком 2014-2015 рр., динаміка кількості неплатоспроможних підприємств в Україні мала тенденції як до зростання, так і до зменшення в окремі роки, що пояснюється економічною ситуацією в країні. Питома вага справ про банкрутство, порушених провадженням в 1992–2017 рр., в середньому складає 82%, що пояснюється як недосконалістю самого законодавства про банкрутство, так і не виконанням вимог з боку кредиторів щодо початку провадження справи про банкрутство. В 2003–2008 рр. та в 2009–2017 рр. спостерігалось зменшення кількості справ закінчених провадженням, що є свідченням неефективності судових процедур щодо розгляду справ про банкрутство. Найбільшу питому вагу справ про банкрутство, порушених провадженням, становили справи, порушені за ініціативою органів державної податкової служби України. Практика розгляду справ про банкрутство вказує на те, що законодавство про банкрутство не сприяло покращенню фінансового стану та відновленню платоспроможності боржників, оскільки кількість справ закінчених провадженням із затвердженням ліквідаційного балансу становила найбільшу питому вагу в загальній кількості справ закінчених провадженням та мала чітку тенденцію до зростання. Аналіз кількості справ про банкрутство, що були припинені у зв'язку із затвердженням санаційних заходів вказує на вкрай низький рівень їх кількості, що свідчить про незацікавленість кредиторів у відновленні платоспроможності боржника. Значно більшою була частка справ припинених провадженням у зв'язку із затвердженням мирової угоди, проте кількість таких справ також була вкрай низькою. Не зважаючи на зменшення кількості розглянутих справ про банкрутство протягом 1999–2017 рр. спостерігалось значне зростання розміру майнових вимог як заявлених кредиторами, так і присуджених до стягнення.

Ключові слова: неплатоспроможність; банкрутство; суб'єкти Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України; збиткові підприємства; провадження у справі про банкрутство; підприємства, визнані банкрутами; ліквідовані підприємства; майнові вимоги кредиторів.

MYNCHYNSKA I.

University of the State Fiscal Service of Ukraine

INSOLVENCY AND BANKRUPTCY TRENDS AND PERFORMANCE STRUCTURE IN UKRAINE: ANALYTICAL AND STATISTICAL SURVEY

The problem of bankruptcy of enterprises in Ukraine remains urgent throughout all the years of independence - from the moment of the adoption of the Law of Ukraine on Bankruptcy in May 1992 until today, despite the positive dynamics of the number of initiated bankruptcy cases, their level remains high and the efficiency of procedures bankruptcy is generally low. Many domestic scientists have devoted their work to the analysis of the state of insolvency and bankruptcy of enterprises in Ukraine, but they have either concerned the study of individual aspects and indicators of bankruptcy of economic entities, or have been conducted at separate intervals. The number of bankruptcy proceedings instituted depends on the number of registered entities and the number of unprofitable businesses. Despite the positive dynamics of the number of registered economic entities, except for 2014-2015, the dynamics of the number of insolvent enterprises in Ukraine tended to increase and to decrease in some years, which is explained by the economic situation in the country. The share of bankruptcy cases initiated in the proceedings in 1992-2017 is an average of 82%, which is explained by the failure of the bankruptcy legislation itself and the failure of creditors to meet bankruptcy proceedings. In 2003-2008 and 2009-2017 there was a decrease in the number of cases closed in the proceedings, which is evidence of the ineffectiveness of bankruptcy proceedings. The largest share of bankruptcy cases initiated by the state tax service of Ukraine was the case initiated by the bodies of the State Tax Service of Ukraine. Bankruptcy litigation shows that bankruptcy law did not contribute to the improvement of the financial position and recovery of debtors, since the number of cases closed with liquidation approvals accounted for the largest share of the total number of cases completed and increased. An analysis of the number of bankruptcy cases that have been discontinued due to the approval of remedial measures indicates a very low level of their number, which indicates that the creditors are not interested in restoring the debtor's solvency. The proportion of cases brought to a standstill due to the amicable settlement was much higher, but the number of such cases was also extremely low. Despite the decrease in the number of bankruptcy cases during 1999-2017, there was a significant increase in the amount of property claims, both declared by creditors and sentenced to recover.

Keywords: insolvency; bankruptcy; subjects of the Unified State Register of Enterprises and Organizations of Ukraine; unprofitable enterprises; bankruptcy proceedings; enterprises declared bankrupt; liquidated enterprises; property claims of creditors.

Вступ. Негативні тенденції розвитку, що склалися в економіці України починаючи з 2012 р., військові події на Сході країни та анексія частини території призвели до значного погіршення економічної ситуації в 2014–2015 рр., що позначилося на зростанні кількості фінансово неспроможних підприємств і, як наслідок, значним збільшенням кількості порушених справ про банкрутство в 2013 та 2014 рр. Не зважаючи

на поступове покращення макроекономічних показників починаючи з 2016 р., проблема банкрутства вітчизняних підприємств в Україні залишається актуальною, адже не дивлячись на позитивну динаміку кількості порушених справ про банкрутство, їх рівень залишається високим. У зв'язку з цим дослідження динаміки та структури показників неплатоспроможності та банкрутства підприємств в Україні є важливим для розуміння загальноекономічної ситуації в країні.

Аналіз досліджень та публікацій. Наявність значної кількості публікацій з даної проблематики протягом всього періоду функціонування інституту банкрутства в Україні свідчить про її важливість для економічного розвитку країни. Питанням аналізу стану банкрутства підприємств в Україні присвячено праці багатьох вітчизняних вчених, таких як Полозенко Д., Варгіч С., Троц І., Руденко Є., Долбнєва Д., Епіфанова І., Кравченко О., Нескородева І., Брінь П. та ін. Проте дослідження, що проводилися наведеними вище авторами або стосувалися лише окремих аспектів та показників банкрутства суб'єктів господарювання, або аналіз проводився за окремі часові проміжки. Так, наприклад, Епіфанова І. (2017 р.) переважно зосереджувала увагу на дослідженні проблем, які виникають у сфері банкрутства підприємств [1]; Нескородева І., Тереванесова О. (2011 р.) [2] та Брінь П., Бондаренко А. (2013 р.) досліджували чинники, що зумовлюють кризовий стан та банкрутство вітчизняних підприємств, а також наслідки банкрутства для економіки України [3]; Кравченко О. (2017) – взаємозв'язок банкрутства підприємств та рівня безробіття в економіці України [4]. Досліджуючи окремі аспекти неплатоспроможності та банкрутства вітчизняних підприємств, зазначені вище автори аналіз статистичних показників здійснювали на основі обмеженого їх переліку.

Аналіз динаміки та структури показників неплатоспроможності та банкрутства підприємств в працях інших вітчизняних авторів стосується більш широкого кола показників, проте їх аналітична оцінка стосується лише окремих часових періодів, що не дає змогу зробити ґрунтовні висновки щодо ефективності інституту банкрутства в Україні протягом всіх років його функціонування – від моменту прийняття Закону України "Про банкрутство" в травні 1992 р. [5] і до сьогодні. Так, зокрема, у працях Полозенко Д., Варгіча С. (1999) аналіз показників розгляду справ про банкрутство суб'єктів господарювання проведений за період 1996–1998 рр. [6]; Руденко Є. (2014 р.) – за 2009–2013 рр. [7]; Долбнєвої Д. (2015 р.) – за 2010–2014 рр. [8].

Найбільш повний статистичний огляд неплатоспроможності та банкрутства вітчизняних підприємств проведено Троц І. (2014 р.), яка проаналізувала окремі показники статистики банкрутства вітчизняних підприємств, такі як кількість порушених справ про банкрутство, кількість визнаних банкрутами та ліквідованих підприємств, наведені за період з 1992 до 2013 р. [9]. Проте наведені показники банкрутства вітчизняних підприємств за 1992–2013 рр. автор розглядає без їх взаємозв'язку із іншими показниками, які мають пов'язані з процесами банкрутства, такими як загальна кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання, частка збиткових підприємств в економіці та ін.

Виділення невирішених частин. Не зважаючи на повноту проведених досліджень зазначеними вище авторами, вважаємо, що аналіз динаміки та структури показників неплатоспроможності та банкрутства підприємств в Україні проведений фрагментарно та потребує подальших досліджень.

Формулювання цілей. Враховуючи вище зазначене, метою даного дослідження є проведення комплексного аналізу динаміки та структури показників неплатоспроможності та банкрутства підприємств протягом всіх років функціонування інституту банкрутства в Україні.

Основна частина. Розгляд статистичних даних щодо банкрутства вітчизняних підприємств необхідно почати із визначення загальної кількості суб'єктів господарювання в економіці України та кількості неплатоспроможних підприємств, оскільки очевидно, що кількість порушених проваджень у справах про банкрутство знаходиться у залежності від кількості зареєстрованих суб'єктів та кількості підприємств, які в результаті своєї господарської діяльності мали збитки протягом певного періоду часу свого функціонування.

Отже, найбільший приріст в Україні кількості підприємств та організацій відповідно до даних ЄДРПОУ спостерігався в 1996 р. (на 16,98 %) із подальшим зменшенням значення приросту показника протягом від 10,85 % в 1997 р. до 2,27% в 2013 р. (див. табл. 1). Найменші значення показника були в 2009–2013 рр., що пояснюється впливом на економіку України світової фінансової кризи, а від'ємні значення динаміки приросту показника в 2014–2015 рр. – значним погіршенням економічної ситуації в економіці України внаслідок бойових дій в східних областях та анексії частини території України.

Аналіз процесів банкрутства не буде повним без проведення дослідження динаміки кількості збиткових підприємств в економіці України. На тлі високих темпів приросту кількості підприємств та організацій в економіці України в 1998–2002 рр. спостерігалось значне зниження кількості збиткових підприємств з 55,7 % в 1999 р. до 38,8 % в 2002 р., з подальшим зниженням до 32,5 % в 2007 р. (див. рис. 1).

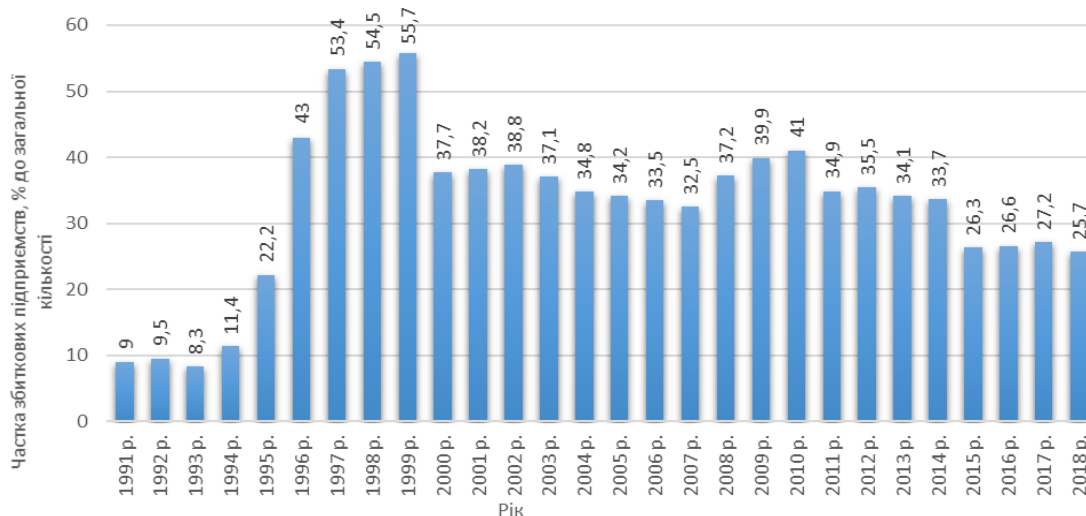
Найбільша ж кількість неплатоспроможних підприємств в економіці України спостерігалася в 1996–1999 рр., коли більше половини суб'єктів господарювання працювали зі збитками. Наступне зростання кількості неплатоспроможних підприємств в економіці України відбулося в 2008–2010 рр. і було наслідком впливу світової фінансової кризи. Отже, в цілому можливо відмітити, що протягом 1991–2018 рр. на збільшення кількості неплатоспроможних підприємств впливали кризові явища в економіці, а на зменшення – економічна стабілізація. Наявність великої кількості неплатоспроможних підприємств в економіці України не могла не відобразитися на показниках кількості порушених справ про банкрутство суб'єктів господарювання (див. табл. 2).

Таблиця 1

Динаміка кількості підприємств та організацій в економіці України в 2012–2018 рр.¹

[10, с. 5; 11, с. 5; 12, с. 12; 13, с. 81; 14, с. 65; 15–18]

Період	Кількість суб'єктів Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України ² (ЄДРПОУ), усього одиниць	Зміна кількості суб'єктів Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ), % до попереднього періоду
Станом на 01.01.1992 р.	...	...
Станом на 01.01.1993 р.	...	...
Станом на 01.01.1994 р.	...	...
Станом на 01.01.1995 р.	...	...
Станом на 01.01.1996 р.	526299	...
Станом на 01.01.1997 р.	615686	116,98
Станом на 01.01.1998 р.	682469	110,85
Станом на 01.01.1999 р.	728007	106,67
Станом на 01.01.2000 р.	775763	106,56
Станом на 01.01.2001 р.	834886	107,62
Станом на 01.01.2002 р.	889330	106,52
Станом на 01.01.2003 р.	935578	105,20
Станом на 01.01.2004 р.	981054	104,86
Станом на 01.01.2005 р.	1023396	104,32
Станом на 01.01.2006 р.	1070705	104,62
Станом на 01.01.2007 р.	1133200	105,84
Станом на 01.01.2008 р.	1187020	104,75
Станом на 01.01.2009 р.	1228888	103,53
Станом на 01.01.2010 р.	1258513	102,41
Станом на 01.01.2011 р.	1294641	102,87
Станом на 01.01.2012 р.	1323807	102,25
Станом на 01.01.2013 р.	1341781	101,36
Станом на 01.01.2014 р.	1372177	102,27
Станом на 01.01.2015 р.	1331230	97,02
Станом на 01.01.2016 р.	1121347	84,23
Станом на 01.01.2017 р.	1185071	105,68
Станом на 01.01.2018 р.	1235024	104,22
Станом на 01.01.2019 р.	1298435	105,13
Станом на 01.01.2020 р.	1350627	104,02

Рис. 1. Частка підприємств, що одержали збиток від звичайної діяльності до оподаткування в 1991–2018 рр.³, % до загальної кількості підприємств [19, с. 75; 20, с. 133; 21, с. 139; 22, с. 222; 23, с. 251-252; 24]

Не зважаючи на відмінності у показниках питомої ваги справ порушених провадженням в 1992–2017 рр., їх рівень протягом зазначеного періоду в середньому складає 82 %, крім 2011 та 2012 рр., коли питома вага справ про банкрутство порушених провадженням в загальній кількості справ складала 61,65 та 61,11 % відповідно, що пояснюється значно меншою кількістю звернень про порушення справ про банкрутство від податкових органів в 2011–2012 рр.: «найчастіше із заявами про порушення справ про банкрутство звертаються податкові органи. Проте торік таких звернень від податківців надійшло удвічі менше – близько 2 тис., тоді як у 2011-му – майже 4 тис.» [38]. Варто відмітити, що з 2013 р. значно зросла

¹ Без урахування за 2015–2019 рр. тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополь.² Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) був створений відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 року № 118.³ Без урахування за 2014–2018 рр. тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополь.

кількість поданих позовних заяв від кредиторів щодо порушення справи про банкрутство боржника, а також кількість порушених проваджень справ.

Таблиця 2

**Загальні показники господарського судочинства
у справах про банкрутство в Україні за 1992–2017 рр.¹ [25–37]**

Рік	Надійшло позовних заяв		
	Всього, одиниць	з них:	
		порушено провадження, одиниць	питома вага справ порушених провадженням в загальній кількості справ, %
1992	...	20	...
1993	...	144	...
1994	...	400	...
1995	...	2000	...
1996	9478	6552	69,13
1997	12314	9646	78,33
1998	16361	12281	75,06
1999	...	12619	...
2000	...	5201	...
2001	...	4727	...
2002	...	7424	...
2003	...	8102	...
2004	11764	9338	79,38
2005	13447	10640	78,33
2006	15086	12271	81,34
2007	18091	14439	79,81
2008	15401	12614	81,90
2009	14312	11502	80,37
2010	14076	11042	78,45
2011	14809	9130	61,65
2012	11391	6961	61,11
2013	30205	25278	83,69
2014 ²	34425	31874	92,59
2015	28674	25903	90,34
2016	22903	20716	90,45
2017	20353	18610	91,44

Відмінності у показниках кількості поданих позовних заяв та кількості справ порушених провадженням протягом зазначеного періоду пояснюється тим, що в ході підготовчого засідання господарський суд може відмовити у відкритті провадження (проваджень) у справі про банкрутство, якщо в ході засідання було встановлено, що не були виконані вимоги статті 16 (рис. 2).

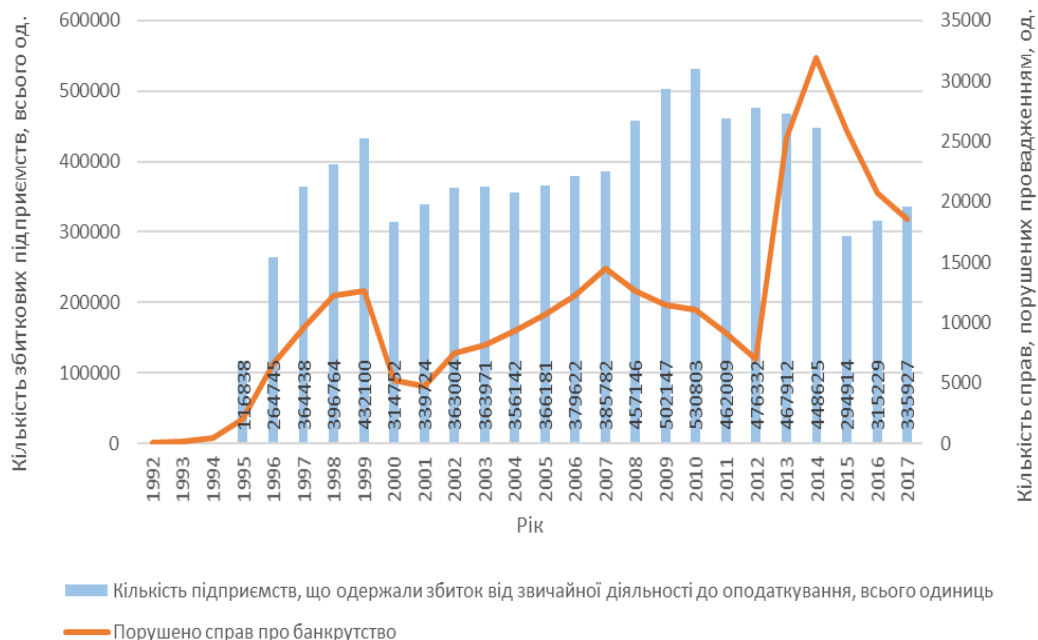

Рис. 2. Динаміка кількості збиткових підприємств в економіці України та кількості справ щодо банкрутства суб'єктів господарювання, порушених провадженням¹

¹ Без урахування за 2014–2018 рр. тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополь.

² Без урахування за 2015–2017 рр. даних господарських судів АР Крим і м. Севастополь, дані господарських судів Луганської та Донецької областей за 2014 р. наведені за I півріччя.

Відкриття провадження (проваджень) у справі про банкрутство Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» такі як, наприклад: «заявником не доведено наявності підстав для відкриття провадження (проваджень) у справі про банкрутство; вимоги кредитора є повністю забезпеченими майном боржника; вимоги кредитора свідчать про наявність спору про право, який підлягає вирішенню у порядку позовного провадження; вимоги кредитора (кредиторів) задоволені боржником у повному обсязі до підготовчого засідання суду» [5], а не напруженість в роботі судів через розгляд великої кількості справ, як зазначається в працях деяких авторів.

Окремі автори відзначають, що кількість підприємств, що ліквідуються в результаті процедур банкрутства, прямо залежить від кількості підприємств, що працюють зі збитками [39, с. 56], проте, на нашу думку, така пряма залежність не відслідковується (див. рис. 2), адже підприємство може тривалий час знаходитися в кризовому стані, а отримання збитків суб'єктом господарювання, згідно законодавства [5], не є підставою для подання заяви з боку кредиторів щодо відкриття провадження у справі про банкрутство. Очевидним є той факт, що хронічна збитковість підприємства призводить до утворення заборгованості перед власними працівниками, іншими суб'єктами господарювання, державною податковою службою та ін. контролюю-ревізійними органами, що є підставою для ініціювання провадження справи про банкрутство з боку останніх.

Динаміка кількості справ про банкрутство, закінчених провадженням протягом 1999–2017 рр. в Україні, мала як тенденції до зростання, так і до зменшення протягом окремих часових періодів. Так, протягом 1999–2002 рр. спостерігалось зменшення кількості таких справ, в 2003–2008 рр. – зростання, а в 2009–2017 рр. – знову зменшення (табл. 3).

Таблиця 3

**Загальна характеристика справ про банкрутство,
закінчених провадженням в Україні в 1992–2017 рр.² [25–37; 38, с. 59–61]**

Рік	Кількість справ про банкрутство, закінчених провадженням, всього одиниць	Зміна кількості справ про банкрутство, закінчених провадженням, % до попереднього періоду	Кількість справ, з яких винесено постанови про визнання банкрутом у звітному періоді, всього одиниць	Зміна кількості справ, з яких винесено постанови про визнання банкрутом, % до попереднього періоду	Питома вага справ, з яких винесено постанови про визнання банкрутом, %
1992	...	...	...	...	...
1993	...	...	...	...	...
1994	...	...	...	...	...
1995	...	...	...	...	...
1996	...	...	1691	...	...
1997	...	...	4107	242,87	...
1998	...	...	4525	110,18	...
1999	9539	...	6244	137,99	65,46
2000	8282	86,82	5581	89,38	67,39
2001	7277	87,87	3532	63,29	48,54
2002	5698	78,30	4171	118,09	73,20
2003	7904	138,72	6059	145,26	76,66
2004	8636	109,26	7501	123,80	86,86
2005	9595	111,10	9137	121,81	95,23
2006	11401	118,82	10254	112,23	89,94
2007	13573	119,05	11820	115,27	87,08
2008	13667	100,69	9849	83,32	72,06
2009	11821	86,49	8593	87,25	72,69
2010	10612	89,77	8212	95,57	77,38
2011	10382	97,83	6745	82,14	64,97
2012	7583	73,04	4631	68,66	61,07
2013	5697	75,13	3359	72,53	58,96
2014	3324	58,35	2096	62,40	63,06
2015	2406	72,38	1799	85,83	74,77
2016	2101	87,32	1385	76,99	65,92
2017	1691	80,49	1242	89,68	73,45

Зменшення кількості справ закінчених провадженням в 2003–2008 рр. та в 2009–2017 рр. свідчить про неефективність судових процедур щодо розгляду справ про банкрутство як щодо задоволення вимог кредиторів, так і щодо оздоровлення неплатоспроможного підприємства з метою продовження його діяльності, особливо в 2013–2017 рр., коли кількість справ про банкрутство порушених провадженням значно перевищувала кількість справ закінчених провадженням, крім того, кількість порушених справ зростала в 2013–2014 рр., тоді як кількість справ закінчених провадженням з 2011 р. зменшувалася (рис. 3).

Про неефективність процедур банкрутства свідчать також і окремі показники індикатору «Вирішення неплатоспроможності» в Доповіді «Ведення бізнесу». Зокрема, час необхідний для повернення заборгованості, тобто період часу від моменту невиконання вимог за зобов'язаннями і до їх виплати повністю чи частково в 2006–2018 рр. складав 2,9 років [40–42].

¹ Розраховано автором за даними табл. 2.

² Без урахування за 2015–2019 рр. даних господарських судів АР Крим і м. Севастополь, дані господарських судів Луганської та Донецької областей за 2014 р. наведені за I півріччя.

Рис. 3. Динаміка кількості справ про банкрутство підприємств порушених та закінчених провадженням в 1992–2017 рр.¹

Аналіз динаміки справ про банкрутство, що закінчені провадженням в розрізі заявників, дозволяє дійти висновку, що найбільша кількість справ про банкрутство порушується органами державної податкової служби та іншими органами стягнення (табл. 4), оскільки саме вони згідно з законодавством про банкрутство можуть ініціювати провадження у справі за спрощеною процедурою щодо відсутнього боржника для списання безнадійної заборгованості.

Таблиця 4

Загальна характеристика справ про банкрутство, закінчених провадженням в розрізі заявників в Україні в 1999–2017 рр.² [25–37]

Рік	Загальна кількість справ, закінчених провадженням	в тому числі					
		порушених за ініціативою кредиторів ³	порушених за ініціативою органів контролюючо-ревізійної служби ⁴	порушених за ініціативою органів державної податкової служби	порушених за ініціативою інших органів стягнення	порушених за ініціативою боржників	порушених за ініціативою інших
1999	9539	3725	17	5458	110	42	...
2000 ⁵	8282	3255	3	4471	75	55	...
2001	7277	3323	16	3615	55	90	178
2002	5698	2514	7	2848	69	127	133
2003	7904	2696	4	4697	160	161	186
2004	8636	2435	3	5362	366	204	266
2005	9595	2717	6	5499	707	345	321
2006	11401	2942	5	6422	993	665	374
2007	13573	3486	1	6959	1883	812	432
2008	13667	3815	6	6160	2313	913	460
2009	11821	3299	5	5247	1902	1048	320
2010	10612	3220	3	4402	1559	1247	181
2011	10382	3710	2	4066	1228	1280	96
2012	7583	3343	29	1991	1206	940	74
2013	5697	2356	...	880	1286	1134	41
2014	3324	1092	...	399	428	1390	15
2015	2406	860	...	331	177	1025	13
2016	2101	683	...	447	105	859	7
2017	1691	538	...	299	86	766	2

Практика розгляду господарськими судами справ про банкрутство вказує на те, що Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» ані в редакції 1992 р., ані в редакції 1999 р. не сприяли покращенню фінансового стану та відновленню платоспроможності боржників в

¹ Складено автором за даними табл. 2 та табл. 3.

² Без урахування за 2015–2017 рр. даних господарських судів АР Крим і м. Севастополь, дані господарських судів Луганської та Донецької областей за 2014 р. наведені за I півріччя.

³ До 2013 р. кількість справ закінчених провадженням, що порушені за заявою банківських установ відображалися в графі «Порушено за заявою інших кредиторів», з 2013 р. в Звіті відображаються в окремій графі.

⁴ З 2013 р. дані щодо кількості справ порушених за заявою органів контролюючо-ревізійної служби наводяться в графі «Порушено за заявою інших кредиторів».

⁵ Підсумкове число «Загальна кількість справ, закінчених провадженням» включає також і кількість справ, порушених за заявами кредиторів, не вказаних у інших ячейках рядку (колонках), тому сума їх чисел може не лише дорівнювати, а й бути меншою числа «Загальна кількість справ, закінчених провадженням» по всіх графах (п. 34 Інструкції про порядок складання статистичного звіту, затвердженої наказом Голови ВАСУ від 5.02.99 № 9)

процедурі банкрутства (табл. 5), оскільки кількість справ закінчених провадженням у зв'язку із затвердженням ліквідаційного балансу становила найбільшу питому вагу в загальній кількості справ закінчених провадженням та мала чітку тенденцію до зростання протягом 1996–2007 рр.

Таблиця 5

**Загальна характеристика справ про банкрутство,
закінчених провадженням в Україні в 1999–2017 рр.¹ [25–37; 43, с. 63]**

Рік	Кількість справ, закінчених провадженням	в тому числі:					
		залишено без розгляду	припинено:				
			у зв'язку із санацією	із затвердженням мирової угоди	у зв'язку із затвердженням звіту ліквідатора та ліквідбалансу	у зв'язку із виконанням усіх зобов'язань перед кредиторами	з інших підстав
1996	...	...	33	...	855	...	...
1997	...	...	32	...	2330	...	...
1998	...	...	9	...	2896	...	...
1999	9539	2641	21	...	4345	1487	1045
2000	8282	2083	15	...	4293	949	942
2001	7277	1249	16	468	4163	505	876
2002	5698	826	22	322	3670	291	567
2003	7904	618	20	388	5955	245	678
2004	8636	467	18	297	7158	181	515
2005	9595	494	28	218	8158	175	522
2006	11401	401	33	194	10107	194	472
2007	13573	555	22	152	12113	188	543
2008	13667	718	22	121	11969	210	627
2009	11821	843	9	84	9962	132	791
2010	10612	642	7	93	8549	135	1186
2011	10382	523	8	106	8335	100	1310
2012	7583	275	8	94	6084	101	1021
2013	5697	128	7	82	4948	57	475
2014	3324	55	4	70	2989	29	177
2015	2406	32	8	53	2159	6	148
2016	2101	29	1	48	1844	18	161
2017	1691	12	1	32	1546	14	86

Негативним явищем також є вкрай низький рівень кількості підприємств, за якими справа про банкрутство була припинена у зв'язку із затвердженням санаційних заходів. Так, частка підприємств, для яких було затверджено план санації в загальній кількості справ закінчених провадженням протягом 1999–2008 р. становила від 0,16 % до 0,39 % та від 0,05 % до 0,11 % протягом 2009–2017 рр. Значно більшою є частка справ, припинених провадженням у зв'язку із затвердженням мирової угоди, проте чітко спостерігається тенденція до зменшення кількості таких справ протягом 1996–2017 рр. з 23,39 % в 1996 р. до 1,59 % в 2017 р.

Таблиця 6

**Характеристика майнових (грошових) вимог кредиторів у справах про банкрутство,
що закінчені провадженням в Україні в 1999–2017 рр.² [25–37]**

Рік	Кількість заяв кредиторів із майновими (грошовими) вимогами	Загальна сума майнових вимог, заявлена кредиторами, грн	Загальна сума майнових вимог кредиторів, визнана судом, грн	Питома вага майнових вимог кредиторів, визнаних судом в загальній сумі майнових вимог, заявлених кредиторами, %
1999	16297	1813901384	978164730	53,93
2000	14804	2282590531	1019274810	44,65
2001	15588	4598034774	2633681934	57,28
2002	13575	10045382508	2676762905	26,65
2003	21663	12916057078	6408927312	49,62
2004	23553	10572048452	4788204481	45,29
2005	25030	15987134316	9611321690	60,12
2006	29926	29425017387	5604501444	19,05
2007	29634	12628347901	7840373522	62,09
2008	24863	9823150622	7106542070	72,34
2009	21277	18136537741	8305534027	45,79
2010	21256	21294335545	17201603908	80,78
2011	20468	31289513791	25812314167	82,50
2012	17221	33093726865	26685920943	80,64
2013	13914	125099509981	49062308088	39,22
2014	10387	47993541447	40543396755	84,48
2015	8489	57793282242	53057314656	91,81
2016	10592	49738718953	39213605177	78,84
2017	5148	63628968657	48323998475	75,95

¹ Без урахування за 2015–2019 рр. даних господарських судів АР Крим і м. Севастополь, дані господарських судів Луганської та Донецької областей за 2014 р. наведені за I півріччя.

² Без урахування за 2015–2019 рр. даних господарських судів АР Крим і м. Севастополь, дані господарських судів Луганської та Донецької областей за 2014 р. наведені за I півріччя.

Не зважаючи на зменшення кількості розглянутих справ про банкрутство протягом 1999–2017 рр. відбувалося значне зростання розміру майнових вимог кредиторів як заявлених кредиторами, так і присуджених до стягнення (див. табл. 6).

Питома вага майнових вимог кредиторів, визнаних судом, в загальній сумі майнових вимог, заявлених кредиторами протягом зазначеного періоду має значну варіацію показників – від 19,05% в 2006 р. до 91,81% в 2015 р. Проте, як свідчить практика, ступінь задоволення вимог кредиторів в Україні має вкрай низький рівень. Так, за індикатором «Коефіцієнт повернення боргів кредиторам (recovery rate for creditors)» Доповіді «Ведення бізнесу» він в середньому складав протягом 2009–2017 рр. 8,6 центів на 1 долар [40–42].

Висновки. Динаміка кількості неплатоспроможних підприємств в Україні мала як тенденції до зростання, так і до зниження в окремі роки, в залежності від економічної ситуації, що мала місце в країні. Найбільша кількість неплатоспроможних підприємств в економіці України спостерігалася в 1996–1999 рр. та в 2008–2010 рр. і було наслідком впливу світової фінансової кризи. Аналогічно, динаміка кількості справ про банкрутство підприємств, порушених та закінчених провадженням в 1992–2017 рр. безпосередньо залежала від економічних умов функціонування суб'єктів господарювання.

Питома вага справ про банкрутство порушених провадженням в 1992–2017 рр. в середньому складає 82 %, що пояснюється як недосконалістю самого законодавства про банкрутство, так і не виконанням вимог з боку кредиторів щодо ініціювання провадження у справі про банкрутство. Судові процедури у справах про банкрутство в Україні є неефективними про що свідчить динаміка показників кількості справ, закінчених провадженням 2003–2008 рр. та в 2009–2017 рр. Найбільшу питому вагу серед справ про банкрутство, порушених провадженням, становили справи, порушені за ініціативою органів державної податкової служби та інших органів стягнення, що пояснюється можливістю останніх згідно з законодавством ініціювати провадження у справі про банкрутство відсутнього боржника.

Проведений аналіз динаміки та структури показників банкрутства підприємств в Україні дозволяє також дійти висновку, що законодавство про банкрутство не сприяє відновленню платоспроможності боржника, оскільки в загальній кількості справ про банкрутство найбільшу питому вагу становлять справи закінчені провадженням із затвердженням ліквідаційного балансу і вкрай низький рівень справ припинених провадженням із затвердженням мирової угоди. Крім того, не зважаючи на зменшення кількості розглянутих справ про банкрутство протягом 1999–2017 рр. спостерігалася значне зростання розміру майнових вимог як заявлених кредиторами, так і присуджених до стягнення.

Перспективами досліджень в даному напрямку є визначення ефективності функціонування інституту банкрутства в Україні в 1992–2019 рр. шляхом порівняння статистичних даних щодо розгляду справ про банкрутство в практиці реалізації Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в редакції 1992 та 1999 рр.

Література

1. Епіфанова І.М. Банкрутство підприємств: спектр невирішених проблем [Електронний ресурс] / І.М. Епіфанова // Архів Електронного фахового наукового журналу "ЕКОНОМІКА: реалії часу": [сайт]. – Режим доступу : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/13.pdf вільний, – Назва з екрана.
2. Нескорородева І.І. Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні та шляхи їх вирішення / І.І. Нескорородева, О.Ю. Тереванесова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 36. – С. 187–193.
3. Брінь П. В. Аналіз сучасного стану інституту банкрутства України [Електронний ресурс] / П. В. Брінь, А. Ю. Бондаренко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер.: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – 2013. – № 69. – С. 155–161. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpiakc_2013_69_33.
4. Кравченко О. О. Динаміка банкрутства підприємств та рівень безробіття [Електронний ресурс] / О. О. Кравченко // Молодий вчений. – 2017. – № 3. – С. 691–697. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_3_162.
5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : закон України від 14.05.1992 р. № 2344-ХІІ із змінами і доповненнями [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [офіційний веб портал]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
6. Полозенко Д. Банкрутство і шляхи його подолання / Д. Полозенко, С. Варгіч // Вісник НБУ. – 1999. – Жовтень. – С. 59–63.
7. Руденко Є.М. Сучасні тенденції банкрутства в Україні та заходи запобігання неплатоспроможності вітчизняних підприємств [Електронний ресурс] / Є.М. Руденко // Архів Наукового вісника Херсонського державного університету : [сайт]. – Режим доступу : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_05/147.pdf вільний, – Назва з екрана.
8. Долбнева Д.В. Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні та заходи по запобіганню їх неплатоспроможності [Електронний ресурс] / Д. В. Долбнева // Бізнес Інформ. – 2015. – № 10. – С. 244–250. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_10_42.
9. Троц І. В. Статистичний огляд банкрутства українських підприємств: національний та регіональний аспект [Електронний ресурс] / І. В. Троц // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Вип. 3. – С. 170–178. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_3_28.
10. Показники єдиного державного реєстру підприємств та організацій України станом на 1 січня 2000 року : статистичний бюлетень / за ред. О.Г. Осауленка. – Київ : Державний комітет статистики України, 2000. – 43 с.
11. Показники єдиного державного реєстру підприємств та організацій України станом на 1 січня 2001 року : статистичний бюлетень / за ред. О.Г. Осауленка. – Київ : Державний комітет статистики України, 2001. – 55 с.
12. Показники єдиного державного реєстру підприємств та організацій України станом на 1 січня 2006 року : статистичний бюлетень / за ред. О.Г. Осауленка. – Київ : Державний комітет статистики України, 2001. – 51 с.
13. Статистичний щорічник України за 2009 рік / за ред. О.Г. Осауленка. – Київ : Державне підприємство "Інформаційно-аналітичне агентство", 2010. – 568 с.
14. Статистичний щорічник України за 2014 рік / за ред. І. М. Жук / Державна служба статистики України. – Київ : ТОВ "Август Трейд", 2015. – 558 с.

15. Показники Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ). Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання станом на 01.01.2016 році [Електронний ресурс] : [архів даних Державної Служби Статистики України]. – Київ : Держстат України, 1998-2019. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/edrpo/ukr/EDRPU_2016/ks_opfg/arh_ks_opfg_17.htm (дата звернення: 20.11.2019). – Назва з екрана.
16. Показники Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ). Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання станом на 01.01.2017 році [Електронний ресурс] : [архів даних Державної Служби Статистики України]. – Київ : Держстат України, 1998-2019. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/edrpo/ukr/EDRPU_2017/ks_opfg/arh_ks_opfg_17.htm (дата звернення: 20.11.2019). – Назва з екрана.
17. Показники Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ). Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання станом на 01.01.2018 році [Електронний ресурс] : [архів даних Державної Служби Статистики України]. – Київ : Держстат України, 1998-2019. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/edrpo/ukr/EDRPU_2018/ks_opfg/arh_ks_opfg_18.htm (дата звернення: 20.11.2019). – Назва з екрана.
18. Показники Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ). Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання станом на 01.01.2019 році [Електронний ресурс] : [архів даних Державної Служби Статистики України]. – Київ : Держстат України, 1998-2019. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/edrpo/ukr/EDRPU_2019/ks_opfg/arh_ks_opfg_19.htm (дата звернення: 20.11.2019). – Назва з екрана.
19. Діяльність підприємств - суб'єктів підприємницької діяльності. 2004 рік. Частина I : статистичний збірник / за ред. Жук І.М. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2005. – 165 с.
20. Діяльність суб'єктів господарювання, 2009 рік : статистичний збірник / за ред. Жук І.М. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство» (Держаналітінформ), 2010. – 448 с.
21. Діяльність суб'єктів господарювання, 2017 рік : статистичний збірник / за ред. Кузнецової М. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство» (Держаналітінформ), 2018. – 146 с.
22. Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2000 р. – К. : Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України 2001. – 404 с.
23. Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2003 році. – К. : Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України 2004. – 472 с.
24. Фінансові результати до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2018 році [Електронний ресурс] : [архів даних Державної Служби Статистики України]. – Київ : Держстат України, 1998-2019. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/fin/fin_rez/fn_ed_vsm/fn_ed_vsm_u/fn_ed_vsm_u_18.htm (дата звернення: 20.11.2019).
25. Реформа системи банкрутства в Україні. Агентство з питань банкрутства / за ред. О.Г. Тарасенка. – К. : Преса України, 2000. – 528 с.
26. Зведений статистичний звіт по Україні за 1996 р. : Додаток №2 до Наказу Вищого Арбітражного Суду України від 30.10.1991 р. №7. – Вищий Арбітражний Суд України, 1997.
27. Зведений статистичний звіт по Україні за 1997 р. : Додаток №2 до Наказу Вищого Арбітражного Суду України від 30.10.1991 р. №7. – Вищий Арбітражний Суд України, 1998.
28. Зведений статистичний звіт по Україні за 1998 р. : Додаток №2 до Наказу Вищого Арбітражного Суду України від 30.10.1991 р. №7. – Вищий Арбітражний Суд України, 1999.
29. Звіт про розгляд господарських справ місцевими судами за 2009 рік : ФОРМА №1-АС : затв. Наказом Державної судової адміністрації України за погодженням з Держкомстатом України 25.07.2007 №72. Піврічна (річна). – Вищий Арбітражний Суд України, 2010.
30. Звіт про розгляд господарських справ місцевими судами за 2010 рік : ФОРМА №1-АС : затв. Наказом Державної судової адміністрації України за погодженням з Держкомстатом України 25.07.2007 №72. Піврічна (річна). – Вищий Арбітражний Суд України, 2011.
31. Звіт про розгляд господарських справ місцевими судами за 2011 рік : ФОРМА №1-АС : затв. Наказом Державної судової адміністрації України за погодженням з Держкомстатом України 25.07.2007 №72. Піврічна (річна). – Вищий Арбітражний Суд України, 2012.
32. Звіт про розгляд господарських справ місцевими судами за 2012 рік : ФОРМА №1-АС : затв. Наказом Державної судової адміністрації України за погодженням з Держкомстатом України 25.07.2007 №72. Піврічна (річна). – Вищий Арбітражний Суд України, 2013.
33. Звіт судів першої інстанції про розгляд господарських справ за 2013 рік : ФОРМА №1-МС. Періодичність (піврічна, річна) : затв. Наказом Державної судової адміністрації України від 20.06.2013 №88. За погодженням з Держкомстатом України. – Вищий Арбітражний Суд України, 2014.
34. Звіт судів першої інстанції про розгляд господарських справ за 2014 рік : ФОРМА №1-МС. Періодичність (піврічна, річна) : затв. Наказом Державної судової адміністрації України від 20.06.2013 №88. За погодженням з Держкомстатом України. – Вищий Арбітражний Суд України, 2015.
35. Звіт судів першої інстанції про розгляд господарських справ за 2015 рік : ФОРМА №1-МС. Періодичність (піврічна, річна) : затв. Наказом Державної судової адміністрації України від 20.06.2013 №88. За погодженням з Держкомстатом України.
36. Звіт судів першої інстанції про розгляд господарських справ за 2016 рік : ФОРМА №1-МС. Періодичність (піврічна, річна) : затв. Наказом Державної судової адміністрації України від 20.06.2013 №88. За погодженням з Держкомстатом України.
37. Звіт судів першої інстанції про розгляд господарських справ за 2017 рік : ФОРМА №1-МС. Періодичність (піврічна, річна) : затв. Наказом Державної судової адміністрації України від 20.06.2013 №88. За погодженням з Держкомстатом України.
38. Титич В. Справ про банкрутство поменшало, але майнові вимоги кредиторів значно зросли [Електронний ресурс] // Закон і Бізнес. – [Київ : ТОВ «Редакція газети «Закон і Бізнес», 2017]. – № 30 (1120). – 27.07-02.08.2013. – Режим доступу : https://zib.com.ua/ua/36422-kilkist_sprav_pro_bankrutstvo_v_ukrainskih_sudah_zmenshilasy.html (дата звернення 5.12.2019 р.).
39. Єпіфанова І.М. Банкрутство підприємств: спектр не вирішених проблем [Електронний ресурс] / І.М. Єпіфанова // Репозиторій журналу «ЕКОНОМІКА: реалії часу». – Режим доступу : <https://economics.opu.ua/files/archive/2017/No1/55.pdf>, вільний.
40. Doing Business in 2006: Creating Jobs. Washington, DC: World Bank Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB06-FullReport.pdf>.
41. Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World. Washington, DC: World Bank Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB12-FullReport.pdf>.
42. Doing Business 2018: Reforming to create jobs. Washington, DC: World Bank Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>.
43. Положенко Д. Банкрутство і шляхи його подолання / Дмитро Положенко, Степан Варгіч // Вісник НБУ. – 1999. – № 10 (жовтень). – С. 59–63.

References

1. Epifanova I.M. Bankrutstvo pidpriemstv: spektr nevyryshenykh problem [Elektronnyi resurs] / I.M. Epifanova // Arkhiv Elektronnoho fakhovoho naukovoho zhurnalu «EKOONOMIKA: realii chasu» : [sait]. – Rezhym dostupu : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/13.pdf vilynyi, – Nazva z ekrana.

2. Neskorodieva I.I. Suchasni tendentsii bankrutstva pidpriemstv v Ukraini ta shliakhy yikh vyreshennia / I.I. Neskorodieva, O.Iu. Terevanesova // *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. – 2011. – № 36. – S. 187–193.
3. Brin P. V. Analiz suchasnogo stanu instytutu bankrutstva Ukrainy [Elektronnyi resurs] / P. V. Brin, A. Yu. Bondarenko // *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu "KhPI"*. Ser.: Aktualni problemy rozvytku ukrainskoho suspilstva. – 2013. – № 69. – S. 155–161. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpiaac_2013_69_33.
4. Kravchenko O. O. Dynamika bankrutstva pidpriemstv ta riven bezrobittia [Elektronnyi resurs] / O. O. Kravchenko // *Molodyi vchenyi*. – 2017. – № 3. – S. 691–697. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_3_162.
5. Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka abo vyznannia yoho bankrutom : zakon Ukrainy vid 14.05.1992 r. № 2344-XII iz zminamy i dopovnenniamy Elektronnyi resurs // Verkhovna Rada Ukrainy : [ofitsiinyi veb portal]. – Rezhym dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
6. Polozenko D. Bankrutstvo i shliakhy yoho podolannia / D. Polozenko, S. Varhich // *Visnyk NBU*. – 1999. – Zhovten. – S. 59–63.
7. Rudenko Ye.M. Suchasni tendentsii bankrutstva v Ukraini ta zakhody zapobihannia neplatospromozhnosti vitchyznianskykh pidpriemstv [Elektronnyi resurs] / Ye.M. Rudenko // *Arkhiv Naukovoho visnyka Khersonskoho derzhavnoho universytetu* : [sait]. – Rezhym dostupu : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_05/147.pdf vilnyi, – Nazva z ekrana.
8. Dolbnieva D.V. Suchasni tendentsii bankrutstva pidpriemstv v Ukraini ta zakhody po zapobihanniu yikh neplatospromozhnosti [Elektronnyi resurs] / D. V. Dolbnieva // *Biznes Inform.* – 2015. – № 10. – S. 244–250. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_10_42.
9. Trots I. V. Statystychnyi ohliad bankrutstva ukrainskykh pidpriemstv: natsionalnyi ta rehionalnyi aspekt [Elektronnyi resurs] / I. V. Trots // *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen.* – 2014. – Vyp. 3. – S. 170–178. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_3_28.
10. Pokaznyky yedynoho derzhavnoho reiestru pidpriemstv ta orhanizatsii Ukrainy stanom na 1 sichnia 2000 roku : statystychnyi biuletyn / za red. O.H. Osaulenka. – Kyiv : Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy, 2000. – 43 s.
11. Pokaznyky yedynoho derzhavnoho reiestru pidpriemstv ta orhanizatsii Ukrainy stanom na 1 sichnia 2001 roku : statystychnyi biuletyn / za red. O.H. Osaulenka. – Kyiv : Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy, 2001. – 55 s.
12. Pokaznyky yedynoho derzhavnoho reiestru pidpriemstv ta orhanizatsii Ukrainy stanom na 1 sichnia 2006 roku : statystychnyi biuletyn / za red. O.H. Osaulenka. – Kyiv : Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy, 2001. – 51 s.
13. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2009 rik / za red. O.H. Osaulenka. – Kyiv : Derzhavne pidpriemstvo "Informatsiino-analitychne ahentstvo", 2010. – 568 s.
14. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2014 rik / za red. I. M. Zhuk / Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. – Kyiv : TOV "Avhust Treid", 2015. – 558 s.
15. Pokaznyky Yedynoho derzhavnoho reiestru pidpriemstv ta orhanizatsii Ukrainy (IeDRPOU). Kil'kist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymi formamy hospodariuvannia stanom na 01.01.2016 rotsi [Elektronnyi resurs] : Kharkhiv danykh Derzhavnoi Sluzhby Statystyky Ukrainy. – Kyiv : Derzhstat Ukrainy, 1998-2019. – Rezhym dostupu : http://www.ukrstat.gov.ua/edrpy/ukr/EDRPU_2016/ks_opfg/arh_ks_opfg_17.htm (data zvernennia: 20.11.2019). – Nazva z ekrana.
16. Pokaznyky Yedynoho derzhavnoho reiestru pidpriemstv ta orhanizatsii Ukrainy (IeDRPOU). Kil'kist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymi formamy hospodariuvannia stanom na 01.01.2017 rotsi [Elektronnyi resurs] : Kharkhiv danykh Derzhavnoi Sluzhby Statystyky Ukrainy. – Kyiv : Derzhstat Ukrainy, 1998-2019. – Rezhym dostupu : http://www.ukrstat.gov.ua/edrpy/ukr/EDRPU_2017/ks_opfg/arh_ks_opfg_17.htm (data zvernennia: 20.11.2019). – Nazva z ekrana.
17. Pokaznyky Yedynoho derzhavnoho reiestru pidpriemstv ta orhanizatsii Ukrainy (IeDRPOU). Kil'kist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymi formamy hospodariuvannia stanom na 01.01.2018 rotsi [Elektronnyi resurs] : Kharkhiv danykh Derzhavnoi Sluzhby Statystyky Ukrainy. – Kyiv : Derzhstat Ukrainy, 1998-2019. – Rezhym dostupu : http://www.ukrstat.gov.ua/edrpy/ukr/EDRPU_2018/ks_opfg/arh_ks_opfg_18.htm (data zvernennia: 20.11.2019). – Nazva z ekrana.
18. Pokaznyky Yedynoho derzhavnoho reiestru pidpriemstv ta orhanizatsii Ukrainy (IeDRPOU). Kil'kist yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymi formamy hospodariuvannia stanom na 01.01.2019 rotsi [Elektronnyi resurs] : Kharkhiv danykh Derzhavnoi Sluzhby Statystyky Ukrainy. – Kyiv : Derzhstat Ukrainy, 1998-2019. – Rezhym dostupu : http://www.ukrstat.gov.ua/edrpy/ukr/EDRPU_2019/ks_opfg/arh_ks_opfg_19.htm (data zvernennia: 20.11.2019). – Nazva z ekrana.
19. Diialnist pidpriemstv - subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti. 2004 rik. Chastyna I : statystychnyi zbirnyk / za red. Zhuk I.M. – K. : DP «Informatsiino-analitychne ahentstvo», 2005. – 165 s.
20. Diialnist subiektiv hospodariuvannia, 2009 rik : statystychnyi zbirnyk / za red. Zhuk I.M. – K. : DP «Informatsiino-analitychne ahentstvo» (Derzhanalinform), 2010. – 448 s.
21. Diialnist subiektiv hospodariuvannia, 2017 rik : statystychnyi zbirnyk / za red. Kuznietsovoi M. – K. : DP «Informatsiino-analitychne ahentstvo» (Derzhanalinform), 2018. – 146 s.
22. Poslannia Prezidenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy pro vnutrishnie i zovnishnie stanovyshe Ukrainy u 2000 rotsi. – K. : Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhkomstatu Ukrainy 2001. – 404 s.
23. Poslannia Prezidenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy pro vnutrishnie ta zovnishnie stanovyshe Ukrainy v 2003 rotsi. – K. : Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhkomstatu Ukrainy 2004. – 472 s.
24. Finansovi rezultaty do opodatkuuvannia pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva u 2018 rotsi [Elektronnyi resurs] : ☐ arkhiv danykh Derzhavnoi Sluzhby Statystyky Ukrainy. – Kyiv : Derzhstat Ukrainy, 1998-2019. – Rezhym dostupu : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/fin/fin_rez/fn_ed_vsm/fn_ed_vsm_u/fn_ed_vsm_u_18.htm (data zvernennia: 20.11.2019).
25. Reforma systemy bankrutstva v Ukraini. Ahentstvo z pytan bankrutstva / za red. O.H. Tarasenko. – K. : Presa Ukrainy, 2000. – 528 s.
26. Zvedenyi statystychnyi zvit po Ukraini za 1996 r. : Dodatok № 2 do Nakazu Vyschchoho Arbitrazhnogo Sudu Ukrainy vid 30.10.1991 r. №7. – Vysychyi Arbitrazhnyi Sud Ukrainy, 1997.
27. Zvedenyi statystychnyi zvit po Ukraini za 1997 r. : Dodatok № 2 do Nakazu Vyschchoho Arbitrazhnogo Sudu Ukrainy vid 30.10.1991 r. №7. – Vysychyi Arbitrazhnyi Sud Ukrainy, 1998.
28. Zvedenyi statystychnyi zvit po Ukraini za 1998 r. : Dodatok № 2 do Nakazu Vyschchoho Arbitrazhnogo Sudu Ukrainy vid 30.10.1991 r. №7. – Vysychyi Arbitrazhnyi Sud Ukrainy, 1999.
29. Zvit pro rozghliad hospodarskykh sprav mistsevymy sudamy za 2009 rik : FORMA №1-AS ; zatv. Nakazom Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy za pohodzhenniam z Derzhkomstatom Ukrainy 25.07.2007 № 72. Pivrichna (richna). – Vysychyi Arbitrazhnyi Sud Ukrainy, 2010.
30. Zvit pro rozghliad hospodarskykh sprav mistsevymy sudamy za 2010 rik : FORMA №1-AS ; zatv. Nakazom Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy za pohodzhenniam z Derzhkomstatom Ukrainy 25.07.2007 № 72. Pivrichna (richna). – Vysychyi Arbitrazhnyi Sud Ukrainy, 2011.
31. Zvit pro rozghliad hospodarskykh sprav mistsevymy sudamy za 2011 rik : FORMA №1-AS ; zatv. Nakazom Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy za pohodzhenniam z Derzhkomstatom Ukrainy 25.07.2007 № 72. Pivrichna (richna). – Vysychyi Arbitrazhnyi Sud Ukrainy, 2012.

32. Zvit pro rozghliad hospodarskykh sprav mistsevymy sudamy za 2012 rik : FORMA №1-AS : zatv. Nakazom Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy za pohodzhenniam z Derzhkomstatom Ukrainy 25.07.2007 №72. Pivrichna (richna). – Vyshchyi Arbitrazhnyi Sud Ukrainy, 2013.
33. Zvit sudiv pershoi instantsii pro rozghliad hospodarskykh sprav za 2013 rik : FORMA №1-MS. Periodychnist (pivrichna, richna) : zatv. Nakazom Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy vid 20.06.2013 №88. Za pohodzhenniam z Derzhkomstatom Ukrainy. – Vyshchyi Arbitrazhnyi Sud Ukrainy, 2014.
34. Zvit sudiv pershoi instantsii pro rozghliad hospodarskykh sprav za 2014 rik : FORMA №1-MS. Periodychnist (pivrichna, richna) : zatv. Nakazom Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy vid 20.06.2013 №88. Za pohodzhenniam z Derzhkomstatom Ukrainy. – Vyshchyi Arbitrazhnyi Sud Ukrainy, 2015.
35. Zvit sudiv pershoi instantsii pro rozghliad hospodarskykh sprav za 2015 rik : FORMA №1-MS. Periodychnist (pivrichna, richna) : zatv. Nakazom Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy vid 20.06.2013 №88. Za pohodzhenniam z Derzhkomstatom Ukrainy.
36. Zvit sudiv pershoi instantsii pro rozghliad hospodarskykh sprav za 2016 rik : FORMA №1-MS. Periodychnist (pivrichna, richna) : zatv. Nakazom Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy vid 20.06.2013 №88. Za pohodzhenniam z Derzhkomstatom Ukrainy.
37. Zvit sudiv pershoi instantsii pro rozghliad hospodarskykh sprav za 2017 rik : FORMA №1-MS. Periodychnist (pivrichna, richna) : zatv. Nakazom Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy vid 20.06.2013 №88. Za pohodzhenniam z Derzhkomstatom Ukrainy.
38. Tytych V. Sprav pro bankrutstvo pomenshalo, ale mainovi vymohy kredytoriv znachno zrosly [Elektronnyi resurs] // Zakon i Biznes. – [Kyiv : TOV «Redaktsiia hazety «Zakon i Biznes», 2017]. – № 30 (1120). – 27.07-02.08.2013. – Rezhym dostupu : https://zib.com.ua/ua/36422-kilkist_sprav_pro_bankrutstvo_v_ukrainskikh_sudah_zmenshilasy.html (data zvernennia 5.12.2019 r.).
39. Yepifanova I.M. Bankrutstvo pidpriemstv: spektr nevyryshenykh problem [Elektronnyi resurs] / I.M. Yepifanova // Repozytorii zhurnalu «EKONOMIKA: realii chasu». – Rezhym dostupu : <https://economics.opu.ua/files/archive/2017/No1/55.pdf>, vilnyi.
40. Doing Business in 2006: Creating Jobs. Washington, DC: World Bank Group [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB06-FullReport.pdf>.
41. Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World. Washington, DC: World Bank Group [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB12-FullReport.pdf>.
42. Doing Business 2018: Reforming to create jobs. Washington, DC: World Bank Group [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>.
43. Polozenko D. Bankrutstvo i shliakhy yoho podolannia / Dmytro Polozenko, Stepan Varhich // Visnyk NBU. – 1999. – № 10 (zhovten). – S. 59–63.

Рецензія/Peer review : 29.11.2019

Надрукована/Printed : 08.01.2020
Рецензент: д. е. н., проф. Карпенко Л. М.